

TÜRK-İŞ | Haber Bülteni

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Bayındır Sokak No: 10 Kızılay - Ankara | Tel: (0.312) 433 31 25-29 | Faks: (0.312) 433 85 80 - 433 68 09

facebook.com/turkiskonfederasyonu | twitter.com/turkiskonf | www.turkis.org.tr

27 Mayıs 2015

MAYIS 2015 AÇLIK ve YOKSULLUK SINIRI

- SEÇİM BİTER, GEÇİM DİRDİ KALIR...
- DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AÇLIK SINIRI 1.349 TL, YOKSULLUK SINIRI 4.395 TL
- GIDA FİYATLARINDA BAHAR ETKİSİ YOK: MUTFAK ENFLASYONUNDA AYLIK ARTIŞ YÜZDE 1,18 ve SON ONİKİ AYLIK ARTIŞ YÜZDE 16,56 ORANINDA...
- BİR KİŞİNİN GEÇİM MALİYETİ 1.644 TL

Başta çalışanlar olmak üzere dar ve sabit gelirli kesimlerin içinde buldukları geçim şartları, seçim öncesi ülke gündeminde ağırlıklı olarak yer aldı. Asgari ücretin artırılması, emekli aylıklarında yeni düzenleme ve ek ödeme, ücretli çalışanların durumlarının iyileştirilmesi gibi birçok konudaki vaatler kamuoyuna yansıdı.

TÜRK-İŞ'in yirmi sekiz yıldan bu yana, her ay düzenli olarak yaptığı "açlık ve yoksulluk sınırı" araştırması, ülkedeki ekonomik ve sosyal durumu ortaya koyan, çalışanların geçim koşullarını yansıtan önemli bir göstergedir.

TÜRK-İŞ tarafından hesaplanan açlık ve yoksulluk tutarları, ortalama dört kişilik bir ailenin yaşadığı haneye, temel ve zorunlu ihtiyaçlarının karşılanması için, aylık olarak girmesi gereken toplam gelirdir. Ele geçmesi gereken ücret düzeyi değildir. Ancak ülkemiz şartlarında, ücretli çalışanların hanesinde çalışan sayısı genellikle bir kişidir. Haneye giren başka bir gelir kaynağı da oldukça sınırlı kalmaktadır. Bu durum "çalışanların yoksunluğu" tartışmasını da beraberinde getirmektedir. Elde edilen gelirin yetersizliği, devletin sosyal devlet uygulamalarıyla, vatandaşlık hakkı kapsamında, dar ve sabit gelirli kesimlerin desteklenmesini zorunlu kılmaktadır.

Uygulanan ekonomik ve sosyal politikalarda temel öncelik, yaşanan fiyat artışlarının geriletmesinin ötesinde, insan onuruna yaraşır bir gelirin güvenceye kavuşturulması olmalıdır. Sürdürülebilir büyüme, kapsayıcı kalkınma, üretken istihdam ve yetecek ücretin bir arada olduğu bütüncül bir politika çerçevesinde izlenecek gelirler politikası dengeli ve adil gelir dağılımını sağlayacaktır.

TÜRK-İŞ araştırmasına göre 2015 Mayıs ayı itibarıyla;

- Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarı (**açlık sınırı**) 1.349,22 TL,
- Gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarı (**yoksulluk sınırı**) ise 4.394,87 TL olarak hesaplandı.

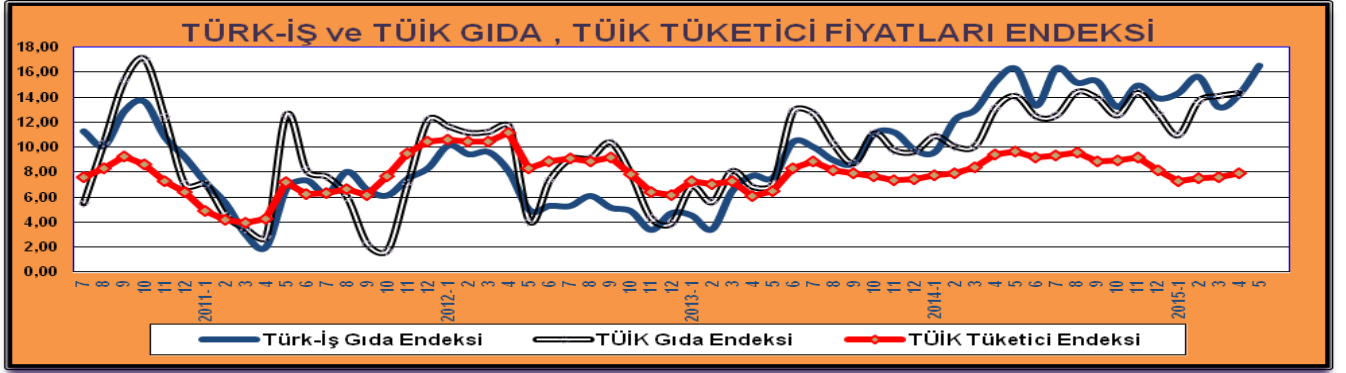
Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)

	Mayıs 2014	Aralık 2014	Nisan 2015	Mayıs 2015
Yetişkin Erkek Gıda Harcaması	324,02	342,59	370,34	373,14
Yetişkin Kadın Gıda Harcaması	264,68	281,22	307,09	310,07
15-19 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	341,96	365,81	395,47	402,68
4-6 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	226,88	242,73	260,62	263,34
Açlık Sınırı	1.157,55	1.232,35	1.333,52	1.349,22
Yoksulluk Sınırı	3.770,52	4.014,17	4.343,70	4.394,87

* Gıda harcaması tutarı, yuvarlama nedeniyle, toplamda farklı olabilmektedir.

Gıda fiyatlarında görülen artış çalışanların geçim koşullarına olumsuz yansıdı. Özellikle dar ve sabit gelirli kesimlerin aile bütçelerinde ağırlıklı olarak yer alan "mutfak harcaması"ndaki artış oranı tüketici fiyatlarındaki artışın üzerinde bir seyir izliyor.

Aşağıdaki grafikte, TÜRK-İŞ ve TÜİK gıda endeksindeki değişim ile TÜİK tüketici fiyatları endeksindeki değişim oniki aylık artış olarak görülmektedir. Gıda endeksi ile tüketici fiyatları arasındaki fark giderek açılmaktadır.

İstatistiksel olarak ortaya konulan bu durum, yaşamda çalışanların daha da yoksullaşması anlamına gelmektedir. Hedeflenen enflasyon (tüketici fiyatları endeksi) temel alınarak belirlenen ücret-maaş-aylıklar, gerçekleşen enflasyon ve özellikle halkın tüketiminde ağırlıklı yer kaplayan gıda fiyatlarındaki artış geçim koşullarını giderek ağırlaştırmaktadır.

TÜRK-İŞ hesaplamasına göre, sağlıklı ve dengeli beslenebilmek için dört kişilik bir ailenin yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı, 2015 yılının ilk beş ayı sonunda 117 TL artış gösterdi. Ailenin yaşam maliyetindeki artış ise yılbaşına göre dört ayın sonunda 381 TL'dir.

Bekar olan **bir çalışanın yaşama maliyeti** ise bu ay 1.644 TL olarak hesaplandı. Oysa asgari ücret halen 949,08 TL'dir. Yaşama ücreti olarak tanımlanan asgari ücretin satın alma gücü bir aileyi geçindirmeye yetmemektedir. Dört kişilik ailenin mutfak harcamasını bile karşılamaktan uzaktır.

TÜRK-İŞ'in verileri temel alındığında 2015 Mayıs ayı itibariyle "mutfak enflasyonu"ndaki değişim şöyle olmuştur:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 1,18 oranında artış gösterdi.

- Yılın **ilk beş ayında** artış oranı yüzde 9,48 oldu.
- Gıda enflasyonunda **oniki ay itibariyle artış oranı** yüzde 16,56'dır.
- **Yıllık ortalama artış oranı** ise yüzde 14,70 olarak hesaplandı.

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Mayıs 2012	Mayıs 2013	Mayıs 2014	Mayıs 2015
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-1,52	-1,69	-0,82	1,18
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	-1,60	1,04	7,02	9,48
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	4,97	7,56	16,30	16,56
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	7,72	5,39	11,45	14,70

Gıda harcaması çalışmasına temel alınan beslenme kalıbında yer alan ürünlerin fiyatlarında Mayıs 2015 itibariyle gözlenen değişim şöyledir:

- Süt, yoğurt, peynir grubunda; bazı marketlerde yürütülen kampanyalar nedeniyle süt litre fiyatı değişiklik göstermesine karşın ortalamada aynı kaldı. Yoğurt ve peynir fiyatı da geçen aya göre fazla değişmedi. Peynirde fiyatlar 14-16 TL fiyat bandında yoğunlaştı.
- Et, tavuk, balık, sakatat, bakliyat ürünlerinin bulunduğu grupta; kıyma ve kuşbaşı etin fiyatı artış gösterdi ve mutfak harcamasına yük bindi. Et fiyatındaki yüzde 11,50'lere ulaşan artış, meyve-sebze ortalama fiyatındaki gerilemenin olumlu etkisini ortadan kaldırdı (izleyenler için bonfilenin kilogram fiyatının 75,90 TL seviyesine geldiğini not edelim). Balık mevsimi sona ererken, kültür balıklarının satışı devam ediyor. Çoğu tezgah ise kapanma hazırlığına başladı. Tavuk fiyatı yine değişmedi. Yumurta fiyatı da aynı kaldı. Bakliyat (nohut, mercimek, kuru fasulye, barbunya vb) ürünlerinin fiyatı da farklı olmadı.
- Yaş sebze-meyve grubunda; havaların ısınması ve mevsim ürünlerinin çoğalmasıyla bu grupta ortalama fiyatlar biraz geriledi ve bu gelişme mutfak harcamasına olumlu yansıdı. Geçtiğimiz ay 4,15 TL olarak hesaplanan yaş sebze-meyve ortalama kilogram fiyatı bu ay 3,52 TL'ye geriledi. Bu ay sebze fiyatlarında gerileme, meyve fiyatlarında ise artış görüldü. Ortalama kilogram fiyatı olarak bu ay sebze 3,06 TL ve meyve 4,39 TL oldu. Oysa geçen ay bu tutarlar sırasıyla 4,26 TL ve 3,86 TL olarak hesaplandı. Hesaplama yapılırken - her zaman olduğu gibi- pazardaki mevsim ürünleri esas alındı ve ürünlerin tek tek ağırlığı yerine genel meyve-sebze tüketimi miktarından hareket edildi.
- Ekmek, pirinç, un, makarna, irmik gibi ürünlerin bulunduğu grupta; un fiyatlarında artış görülürken, diğerlerinde önemli bir fiyat değişikliğine rastlanmadı.
- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı ve margarin ile zeytinyağı ve ayçiçeği yağı fiyatı yine aynı kaldı. Zeytin fiyatı da değişmedi. Reçel, pekmez, bal, şeker ve tuz fiyatı genelde aynı kaldı (sadece reçelde kavanozda gramaj ayarlaması nedeniyle fiyat farkı oldu). Kamuoyunda "çerez" olarak tanımlanan yağlı tohum (ceviz, fındık, fıstık, ayçekirdeği vb) ürünlerinden fındık ve antepfıstığı fiyatı arttı. Baharat (kimyon, nane, karabiber, vb) ürünlerinin fiyatı aynı kaldı. Çay ve ihlamur fiyatı da değişmedi. Salça fiyatı ise artış gösterdi.

Konfederasyonumuzca hesaplanan tutarlar ücret düzeyi olmayıp haneye girmesi gereken toplam gelir miktarıdır. Çoğu zaman haneye girmesi gereken gelir ile ele geçen gelir arasındaki fark arttıkça geçim koşullarının yükü de artmaktadır.

TÜRK-İŞ'in bu araştırması alanında ilktir. Daha sonra bu alanda yapılan benzeri çalışmalara da örnek olmuştur/olmaktadır. "Açlık ve Yoksulluk Sınırı" çalışmasında hesaplama temel alınan gıda maddelerinin fiyatları, Konfederasyonumuzca piyasadan, market ve semt pazarları sürekli ve düzenli dolaşarak **doğrudan** tespit edilmektedir. TÜİK tarafından derlenen fiyat verileri kullanılmamakta ve fakat, gelişmeleri değerlendirmek ve kıyaslama yapmak için sonradan izlenmektedir. Çalışma bu niteliğiyle bağımsızdır.

Konfederasyonumuz her ayın son haftasında ve TÜİK açıklamasından yaklaşık bir hafta önce hesaplama sonuçlarını kamuoyuna açıklamaktadır ve bu yönüyle, tüketici fiyatlarındaki artış eğilimini yansıtan "öncü gösterge" niteliğini de taşımaktadır.

enisbagdadioglu@gmail.com

www.turkis.org.tr